

musik

BIBLIOTEKSNYTT

SVENSKA
MUSIKBIBLIOTEKS
FÖRENINGEN

25:-

nr.3
2015

KALENDARIUM 2015

Museum Arkiv och Föredraget, heldag i Stockholm 6 november

Årsmöte i Borås, troligen i början av april

IAML-konferens i Rom, 3-8 juli 2016

Vinylhörnan med kontrabas på Musik & Film i Gävle. Foto Marika Andersson. Läs mer på s. 4. Omslag: Marit Hagen är glad att biblioteket även erbjuder vinyl för den som vill lyssna. Foto Lena Nettelbladt. Läs mer på s. 16. Baksida: Rummet med Herbert Blomstedt Collection är inrett i äldre stil. Foto Birgitta Eriksson.

INNEHÅLL

3	Ordföranden har ordet, Redaktörens ruta	13	Musikkspørsmål i biblioteket?
4	Musikbibliotekets död – Musik & Films födelse	14	En generös och nytänkande stjärna på radiohimlen
6	Borde läsas av alla	15	Hur hinner Elisabeth Söderström med?
6	På nytt jobb	16	Världens bästa bibliotek har vinyl och skivspelare
7	Herbert Blomstedt Collection	18	Erasmusutbyte i Weimar
9	Förberedd på konferens i New York	20	Summary in English
10	Düben Goes New York		
13	Trengs musikkbibliotek?		

Layout Sara Lind

MUSIK

BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksforeningen, svenska sektionen av IAML, International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

ISSN 0283-104X

Redaktör och distr.: Lena Nettelbladt
Musik- och teaterbiblioteket Box 16326
103 26 Stockholm
08-519 554 10 lena.nettelbladt@musikverket.se
Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 300:-, institutioner 500:-, veteraner,
studerande, arbetslösa 150:-
Plusgiro 65 21 22-3

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com

Kära kollegor

Frida Kristine Røsand är ordförande i den norska musikbiblioteksförningen. Hon var en av arrangörerna för det nordisk/baltiska musik biblioteksmötet som skulle ha ägt rum i oktober i Trondheim. Av olika skäl blev mötet inställt men vi är glada för att Musikbiblioteksnytt kan få läsa om hur hon kämpar för musikbiblioteken i Norge. Frida vill uppmana alla bibliotekarier i de norska biblioteken att vända sig med frågor till sina musikbiblioteks-kollegor.

Här i Sverige kan vi vara oroliga för musikbiblioteken och musikarkivens framtid. Vi hör oroväckande rykten om neddragningar på musikhögskolornas bibliotek i både Örebro, Piteå och Göteborg. Vid konferensen i New York märktes inte mycket av detta. Konferensen hade 467 deltagare och det var föredrag och möten i vartenda ledigt utrymme på Juilliard School. Jag deltog i IAML Forum of National Representatives, mötet för alla deltagande länders föreningsordförande. Under mötet fick varje lands representant berätta lite om

Foto: Thony Liljemark, Värmlands Folkblad

vilka aktiviteter de haft under året. Jag är sekreterare i Public Library Branch som hade två sessioner under konferensen. Den första hade rubriken *Americana research and public libraries* och den andra sessionen hade rubriken *Becoming digital: Public libraries towards inevitable changes*. Det var en härlig och intensiv vecka. Nästa år tar Rom emot alla IAML-deltagare 3-8/7. Men före det kommer vi ha årsmöte och redan nu kan vi avslöja att

det kommer äga rum i Borås! Fredag den 6/11 är ni alla välkomna för en heldag i Stockholm. Det blir en förhandstitt i Scenkonstmuseets lokaler, besök på Stiftelsen musikkulturens främjande och en teater- och musikföreställning på Musik- och teaterbiblioteket med efterföljande middag.

Jag önskar er en härlig höst!
Birgitta

Redaktörens ruta

Kära läsare

– Den störta utmaningen är att visa på att musikbibliotek faktiskt behövs, säger Frida Kristine Røsand som är ordförande för Norsk musikkbiblioteksförening. Läs om hennes kamp för musikbibliotek i en artikel från tidskriftern Bok og Biblioteki Norge. Marika Andersson skriver om Musikbibliotekets död i Gävle och om den nya avdelningen Musik & Film. Virve Polsa har ordnat ett arkiv efter hovsångerskan Elisabeth Söderström. Musikbiblioteksnytt har tidigare skrivit om invigningen av Herbert Blomstedts samling i Göteborg. I detta nummer beskriver Birgitta Eriksson processen från idé tills

att samlingen är på plats. Pia Shekhter har prövat på att arbetsskugga på musikbibliotek i Weimar. Anna-Karin Skansen och Kia Hedell fick Svenska musikbiblioteksförningens resestipendium för att delta i IAML*-konferensen i New York i somras. De skriver båda om sina förberedelser och intryck. Kia höll ett föredrag om Dübensamlingen i Uppsala och hon beskriver vägen från att lämna in förslag på föredrag till genomfört uppdrag. På Musikbiblioteksbloggen finns en dagbok från veckan i New York. Vi säger grattis till Mattias Lundberg som med sitt radioprogram *Den svenska musikhistorien*

vunnit pris från Radioakademin som årets Rookie. Läs också om världens bästa bibliotek som finns i Kista.

Lena

*International Association of Music Libraries, Archives and Documentation Centres

www.musikbiblioteksbloggen.blogspot.com
www.smbf.nu
musikbiblioteksforum@listserv.kb.se
www.facebook.com/ (Musikbiblioteksförningen)

 Find us on
Facebook

död – *Musik & Films födelse*

Marika Andersson, Gävle bibliotek, text och foto

Det är lätt att hitta film efter genre.

Musikbiblioteket i Gävle stängde dörrarna för sista gången den 11 april 2013. En succé gick i graven. Men vad var det egentligen som föddes istället?

1998 byggdes Gävle konserthus och Musikbiblioteket var irriterat redan från start, med inspiration från Odense. Ett Konserthus som vanligen har en hög tröskel för gemene man att komma in i,

skulle kompletteras med ett folkbibliotek för att bredda målgruppen och ge liv och rörelse även dagtid.

Träffsäkert satsade skattepengar

Musiksamlingarna från Stadsbiblioteket flyttades hit och ett rejält anslag för inköp av cd och dvd gjorde succén komplett. Musikbiblioteket lockade de män och ungdomar som annars inte

brukar besöka bibliotek och när utlåningssiffrorna toppades 2002 svarade cd-utlåningen för 26 % av alla lån på Stadsbiblioteket. Träffsäkert satsade skattepengar alltså. Musikavdelningen var inte längre en liten, obetydlig hylla i det tryckta pappersbokbestånd som brukar kallas kärnverksamhet. Den demokratiska folkbibliotekstanken blev genom den här satsningen fulländad även när det gällde inspelad musik.

Bismak av nedmontering

Sedan kom internetbaserade musik-tjänster med pedagogiska sök- och tips-funktioner. Cd-skivan började kännas passé. Vynlen började bli hippare än någonsin. Så vad gör man med en kommunalt skattefinansierad verksamhet när utlåningssiffrorna går ner i takt med att omvärlden förändras? Man måste förstås utveckla den. Men den där utvecklingen, den har ofta en bismak av nedmontering. Åtminstone i en kommun som har ett Stadsbibliotek från sextioalet och där nybyggnadsplanerna verkar ha gått fullständigt i stå.

Snilledrag med scenograf

Till slut blev vi tvungna att flytta Musikbiblioteket till Stadsbiblioteket utan att göra en nybyggnad. Ett omfattande planerings- och magasineringsarbete föregick denna omgestaltning, som vi kallade processen. För en ombyggnad hade vi inte råd med. Men bygga om skulle vi. Och tillräckligt med publik yta fanns det inte, men få plats skulle vi.

Lunchdiscoslim och dansare.

Snilledraget som vi överlevde omgestaltningen på, hade yrkestiteln scenograf. Vi anlade Katrin Brännström som har gjort många uppdrag åt Folkteatern i Gävleborg, en kreativ kvinna med stort kontaktnät och erfarenhet av att arbeta med små medel. Hon hjälpte oss att färgsätta väggar, tapetsera med serietidningar och att inreda med second hand, det billigaste sättet att få det gamla att kännas nytt.

Nördhörnan

Den 26 april 2013 öppnade Stadsbiblioteket efter omgestaltningen. Barn & Unga fick nya lokaler och möbler, det räckte pengarna till åtminstone. Romaner & Fakta flyttade ihop, en stor mängd litteratur hamnade i magasinet, hyllor och avdelningar ställdes i kompromisslösningar som vi kommer att få leva med länge. Remixen av Musikbiblioteket och Stadsbibliotekets stora filmsamling Filmkällan, fick namnet Musik & Film. Avdelningen innehåller förutom vad namnet antyder, även tv-

spel, rollspel, tecknade serier, manga, och skönlitteraturgenrerna fantasy, science fiction, skräck och unga vuxna. I personalmun kallar vi hela avdelningen för nördhörnan, och ordet nörd använder vi förstås uteslutande i positiv bemärkelse.

“ I personalmun kallar vi hela avdelningen för nördhörnan, och ordet nörd använder vi förstås uteslutande i positiv bemärkelse.

Händer bra saker när man börjar dansa

Blå scenen fick följa med från konserthus. Det är en scen som vem som helst kan boka och göra framträdanden på. Att låna ut en scen är även det att an-

passa folkbildningstanken till samtiden. Så nu har vi konserter i Stadsbiblioteket, ibland under öppetid. Publiken är större här, den centrala placeringen gör att många hittar hit. Här är studieförbundet Medborgarskolan en viktig samarbetspartner, framförallt när det gäller ljud och ljus. Ibland bokat vi en DJ och då blir det lunchdisco. Det kanske låter mest som en kul grej som retar upp de bibliotekskonserverna, men det händer bra saker när man börjar dansa i ett bibliotek. Det uppstår möten på ett nytt sätt.

Öppet ALLA dagar

Omgestaltningen pågår fortfarande, mellan de vanliga arbetsrutinerna som diskpass och plocklistor. Just nu jobbar vi på att fixa till vinylhörnan och tv-spelshörnan så att det blir trevliga miljöer att hänga i. Parallellt är vi förstås tvungna att se till att samma miljöer inte blir så trevliga att våra besökare börjar festa eller rent av att somna, ja ni fattar. Öppettiderna är mycket bättre här, Gävle stadsbibliotek har öppet alla dagar och då menar vi verkligen alla dagar inklusive julafton och midsommarafton. Å andra sidan tappar vi kontakten med våra stammar. De sprids ut under de generösa öppettiderna och avdelningen är inte fullt bemannad hela tiden. Våra besökare upplever ofta att det inte finns någon personal alls.

Humor ett redskap i den föränderliga världen

Som vanligt har allting två sidor. Ett litet bibliotek har nära kontakt med sina användare och kan ge personlig service, ett större bibliotek tappar den där fina kontakten, men har så många andra fördelar. Serendipiteten till exempel, den är större här, med fler medier och avdelningar under samma tak.

Jo jag höll på att glömma en sak, Musikbibliotekets Facebooksida finns förresten kvar. Som en rest från den gamla tiden jobbar den fiktiva karaktären Musikbiblioteket vidare med humor som ett redskap i den virtuella och föränderliga världen. Hen vägrar att låta sig monteras ned, eller ens bara byta namn.*

* Musikbibliotekets Facebooksida stängdes den 22 september 2015.

Borde läsas av alla

Lena Nettelbladt, text & foto

Joacim Hansson har skrivit boken *Att bilda en bibliotekarie*. Författaren är professor i biblioteks- och informationsvetenskap vid Linnéuniversitetet i Växjö. Boken innehåller sex essäer om bibliotek och bibliotekariens roll.

I den första essän beskriver han bibliotekarieyrkets historia och framhåller året 1475 som ett viktigt startår. Det året utsågs Bartolomeus Platina av påven Sixtus IV till den förste anställda bibliotekarien i det nygrundade Vatikanbiblioteket. Andra kända bibliotekarier han skriver om är Wolfgang von Goethe och Giacomo Casanova. Några sidor ägnar han åt Melvil Dewey

som kom att revolutionera bibliotekarieyrket. År 1876 publicerade han sitt klassifikationssystem som används än i dag och på senare år även i Sverige. Han var bibliotekschef vid Columbia College i New York och där började han anställa kvinnor vilket var mycket kontroversiellt på den tiden. Han gjorde det eftersom kvinnorna kunde arbeta hårt och de var billiga, de fick ungefär hälften av en manlig kollegas lön.

Är det värt pengarna?

Hans bok innehåller inget särskilt om musikbibliotek eller musikarkiv men ett kapitel berör oss alla när digitalisering av kulturarvet är ordet för dagen. Som Barbro Thomas skriver i recen-

sionen av boken i Biblioteksbladet nr 10 2014: "Avsnittet om kulturarv och digitalisering manar till eftertanke. Det borde läsas av alla som verkar inom biblioteksområdet". Joacim ställer frågor som Vad avses med kulturarv? Varför är det så viktigt att digitalisera? Är det värt pengarna? Boken avslutas med en tolvsidig bibliografi.

Hansson, Joacim : *Att bilda en bibliotekarie*, BTJ förlag, 2014

Wictor Johansson arbetar sedan den 1 juli som forskningsarkivarie på Svenskt visarkiv, där han efterträder Mathias Boström. Wictor Johansson kommer att ha det övergripande ansvaret för de audiovisuella samlingarna vid Stat-

På nytt jobb

ens musikverk. Vid visarkivet arbetar han utöver ljud- och videosamlingarna framförallt med person- och organisationsarkiv, och han har även instrumentalfolkmusik och dragspelsmusik som särskilda expertområden.

Wictor Johansson har dock varit anställd i olika vikariat och projekt vid Svenskt visarkiv sedan hösten 2013. Han arbetade bland annat med det så kallade "Jim-projektet" hösten 2014, då visarkivets ljudsamlingar inventerades ur ett jämställdhetsperspektiv och som presenterades i Musikbiblioteksnytt 2015 nummer 1.

Han har tidigare bland annat studerat musiketnologi vid Umeå universitet och arkivvetenskap vid Södertörns högskola, och även varit yrkesverksam som tidningsjournalist. Musiken är ett stort intresse även på fritiden, och han har bland annat under många år fördjupat sig i folkmusiktraditionen från hemön Gotland. Numera kan han då och då höras i bydegårdar och folkparker runt om i landet, när han spelar elektrisk gitarr med rockabillybandet Tupelo highshots. Som hängiven dragspelare figurerar han även som kapellmästare i gammeldansbandet Syndens kapell.

Herbert Blomstedt Collection

||| Birgitta Eriksson, koordinator för Team Konst, musik och dramatik (Biblioteket för musik och dramatik/Konstbiblioteket), Göteborgs universitetsbibliotek, text och foto

Tjugoförsta maj i år invigdes Herbert Blomstedt Collection på Humanistiska biblioteket vid Göteborgs universitetsbibliotek och Musikbiblioteksnytt skrev om det i årets andra nummer. Det har varit en lång resa som faktiskt började redan 2008 då Göteborgs universitet vid ett rektorssammanträde beslutade att ta emot Herbert Blomstedts privata bibliotek.

Drivande i detta var till stor del Jan Ling, före detta rektor vid Göteborgs universitet och emeritus i musikvetenskap och Ingemar Henningsson, före detta rektor vid Högskolan för scen och musik. Det hela började med att Ingemar Henningsson en kväll helt enkelt

Rummet med Herbert Blomstedt Collection är inrett i äldre stil och där finns också hans katalogskåp med hans egengjorda katalogkort.

“ Vi beslöt också att utrusta boken så lite som möjligt, allt för att det skulle efterlikna ett privat bibliotek så mycket som möjligt.

blev uppringd av Herbert Blomstedt som undrade om inte Göteborgs universitet ville ta emot hans böcker och musikmaterial och sedan var bollen i gång.

Samlingen skulle hållas ihop

Ingemar kontaktade Göteborgs universitetsbibliotek och en styrgrupp bildades bestående av bland andra Agneta Olsson dåvarande ÖB vid Göteborgs universitetsbibliotek, Anna Lindal dåvarande dekan vid Konstnärliga fakulteten, Marianne Ladenvall dåvarande chef för Centralbiblioteket numera Humanistiska biblioteket, Sture Carlsson dåvarande förbundsdirektör, Svensk scenkonst, Jan Ling och Inge-

mar Henningsson. Styrgruppens främsta uppgift var, förutom att försäkra att Herbert Blomstedts bibliotek kunde tas emot av universitetet och placeras på Göteborgs universitetsbibliotek, att även ansöka om medel för mottagandet, transporten och organisering/katalogisering av materialet. Donationen var också villkorad så att samlingen skulle hållas ihop och att Herbert själv skulle få behålla det mesta av musikmaterialet så länge han önskade.

H B COLLECTION			
Sigt för samlingen			
A	Archäologie	S	Sprachwissenschaft
B	Bücherwesen	T	Topographie und Tourismus
Bio	Biographie	Te	Technik
E	Ehrenten, Orden etc.	V	Varia
F	Folklore	W	Wörterbücher, Encyclopedien
G	Geschichte und Politik	Z	Zoologie
H	Humor		
J	Jugend und Kinder		
Ju	Jura		
K	Kunst		
Ki	Kinderbücher		
Ko	Kochbücher		
L	Literatur, Belletristik		
Me	Medizin		
Mu	Musik		
N	Naturwissenschaft		
No	Noten		
P	Privates, Persönliches		
Pe	Periodica		
Ph	Philatelie und Postkarten		
Ps	Psychologie		
R	Religion und Philosophie		

Luzern, 27 januari 2011

Aven frimärksalbum och vykort

Det tar tid att flytta ett bibliotek, speciellt då det är utspritt över ett stort geografiskt område. Totalt består hela samlingen av cirka 500 hyllmeter innefattande, förutom böcker och tidskrifter, även handskrifter, noter, ljudupptagningar, konsertprogram, frimärksalbum, personlig korrespondens och vykort. Allt har funnits dels i Luzern där Herbert själv bor, dels i sommarhuset Bengtstorp i närheten av Gytstorp, och dels i en villa i Danderyd. Hösten 2010 var allt på plats på dåvarande Kurs- och tidningsbiblioteket – nuvarande Samhällsvetenskapliga biblioteket – på Vasagatan 2 i Göteborg.

Vilket material skulle vi börja med?

Våren 2011 bildades en mindre projektgrupp bestående av Birgitta Anderasson, Inger Jullander och jag själv och uppdraget var att vi mer praktiskt skulle jobba med samlingen. Några frågor som vi hade att ta ställning till var till exempel vilket material skulle vi börja med, hur böckerna skulle utrustas (exlibris, chip, stämpel), hur vi skulle katalogisera materialet och hur vi skulle placera det i hyllorna. Anders Bodebeck från Bodebeck formgivning fick i uppdrag att utarbeta ett exlibris som sedan skickades ner till Luzern och efter ett antal justeringar så kunde Herbert godkänna det. Vi beslöt också att utrusta boken så lite som möjligt, allt för att det skulle efterlikna ett privat bibliotek så mycket som möjligt.

Vi specialbeställde mycket små rfid-etiketter (15x35 mm) och ännu mindre streckkodsetiketter (10x20 mm). Herbert hade själv gjort egna katalogkort där han nedtecknat viss bibliografisk information, information om bokens upphov, en sammanfattning av bokens innehåll samt bokens pris. Vi beslöt att spara dessa kort för att sedan sortera in dem i riktiga kortkataloger. Uppställningen på hyllan beslöt vi att vi helt enkelt skulle följa Herberts uppställning som han själv hade i sitt hem med den tyska uppställningen (A – Archäologie, B – Bücherwesen, Bio – Biographie och så vidare).

Hela samlingen nerpackad under ombyggnad

Detta förarbete tog mycket tid vilket gjorde att vi inte kunde börja med själva katalogiseringen förrän hösten 2011. Styrgruppen hade lyckats få fram pengar för att Inger och jag skulle kunna jobba 20 % var med katalogisering men verkligheten ser lite annorlunda ut med bak-

“ “ Redan dagen efter invigningen kom Herbert själv med några papperskassar med böcker som han hade passat på att köpa i ett antikvariat i Göteborg några dagar tidigare.

jour och möten så tyvärr hann vi inte med så mycket som vi hade planerat.

Under 2012 så började man att förbereda för en stor ombyggnad av Kurs- och tidningsbiblioteket och i början av 2013 började man packa ner hela samlingen och skicka den för magasinering under hela läsåret 2013–2014. Vi hade dock plockat ut cirka 2000 volymer som vi planerade att under kommande läsåret hinna katalogisera, vilket vi också gjorde. Under tiden byggde Humanistiska biblioteket om några seminarierum så att samlingen till slut skulle få sitt slutgiltiga hem och att vi skulle kunna börja organisera, sortera och katalogisera på riktigt.

Sortera, flytta runt och ställa upp

Under hela hösten 2014 och våren 2015 så jobbade främst jag och Turid Strömsnes med att sortera, flytta runt och ställa upp allt material och slutligen så kunde vi ha en mycket lyckad invigning 21 maj där vi dessutom fick lyssna på Herbert när han pratade om sin samling och sitt samlande. Att det blev just 21 maj var på grund av att han hade spelningar med Göteborgs symfoniker 20–21 maj så det var en lämplig tidpunkt då Herbert ändå befann sig i Göteborg.

Samlingen är minst sagt levande, redan dagen efter invigningen kom Herbert själv med några papperskassar med böcker som han hade passat på att köpa i ett antikvariat i Göteborg några dagar tidigare och han lovade att det skulle komma mer då och då. Så samlingen kommer växa...

Allt är alltså inte katalogiserat ännu, men universitetsbiblioteket har nu rekryterat två stycken tillfälliga katalogisatorer som under 6 månader kommer att hjälpa till med katalogseringen så jag hoppas att det mesta kommer att vara klart inom något år. Samlingen är endast till för forskning och studier och får endast lånas som läsesalslån på Humanistiska biblioteket i Göteborg.

Webbsida och länkar

Universitetsbiblioteket har också publicerat en websida där information om samlingen finns men också lite länkar med mer material om Herbert Blomstedt. Under invigningsdagen hade vi ett inspelningsteam som både spelade in Herberts seminarium men även gjorde en separat intervju med honom. Både seminariet och mer information om samlingen finns nu på websidan.

www.ub.gu.se/samlingar/blomstedt/

Här en länk till en film från invigningen med den pampiga fanfaren

bit.ly/1Ouchru

Förberedd på konferens i New York

||| Anna-Karin Skansen, Musikhögskolans bibliotek, Ingesund

Anna-Karin i New York. Foto Lena Nettelbladt

Min resa till IAMLs konferens i New York tog sin början 18 mars då jag fick ett meddelande att jag tilldelats Musikbiblioteksförningens resestipendium. Känslan var obeskrivlig! Med nästan ingen erfarenhet av att resa blev det väldigt mycket att få grepp om. Pass, flygbiljetter, kreditkort, ESTA-bevis*, vikt och storlek på väskor, väderförhållanden i NYC med mera. Funderingarna tog aldrig slut!

Google street view

För att få ut så mycket som möjligt av både konferensen och staden förberedde jag mig noggrant genom att spana in konferensområdet med hjälp av Google street view, läste på om tunnelbanelinjer och avstånd, hur långt man kunde tänkas gå till fots, restauranger, livsmedelsbutiker med mera. Jag läste på om Juilliard School där konferensen skulle vara och internatet där jag skulle bo och dela rum med Birgitta Sparre.

Skylne av Manhattan. Foto Lena Nettelbladt

Och så läste jag konferensprogrammet. En gång. Hundra sidor tjockt, späckat med programpunkter från tidig morgon till sen kväll. Vad skulle jag välja? Vad blir bäst och vad kan jag ha mest nytta av när jag kommer hem till Ingesund? Det var för en nybörjare något svårt att överblicka denna tjocka lunta, men...

Fantastisk vecka

Resultatet blev en fantastisk vecka med många intressanta konferenspunkter och möten med kollegor från olika delar av världen. Oavsett om det var i kön till kaffet eller på kvällspromenaden i området fanns alltid någon av de 500 deltagarna i närheten att ta följe med. Vi utbytte erfarenheter inom vårt yrke och jämförde likheter och olikheter länder och bibliotek emellan. Ett av mina möten en kväll i parken utanför Juilliard var med en bibliotekarie från Seattle. Det visade sig att hon arbetade med ett migreringsprojekt som till stor del liknar det som pågår på Ingesund. Skolans äldre examenskonserter

migreras i detta nu och kommer snart införlivas i bibliotekets katalog. Då kommer man kunna lyssna (men bara på Ingesund) på musik som framförts på musikhögskolan de senaste 30 åren. Vi pratade om rullband, bakning**, filformat och tidsåtgång att dokumentera och registrera varje konsert i bibliotekssystemet. Det var roligt att möta någon som sitter med exakt samma funderingar men i en helt annan del av världen. Resan ter sig något olika för oss men målet är detsamma – tillgängliggörande och bevarande!

Avslutningsvis vill jag ge ett stort tack till de som gav mig möjlighet att få göra denna resa och till er som ännu inte sökt stipendiet, gör det! IAMLs konferens är en fantastisk upplevelse!

* ESTA står för Electronic System for Travel Authorization (Elektroniskt System för Resegodkännande). ESTA krävs för att förundersöka resenärer innan de tillåts inträde till de Förenade Staterna.

** När magnetskiktet på rullbandet lossnar förstörs inspelningen. En tillfällig lösning är att baka banden i en industriugn och sedan går banden att spela under en kortare tid.

Düben Goes New York

Några rader om att tala på en IAML-konferens

||| Kia Hedell, Uppsala universitetsbibliotek

Kia Hedell och Maria Schildt ombord på båten Circle Line med Manhattans skyline i bakgrunden.
Foto Dan Lundberg

Arets IAML-konferens hölls i den berömda The Juilliard School nära Central Park i New York. Det var ett samarrangemang med en internationell systerorganisation, nämligen det interna-

tionella musikvetenskapssamfundet International Musicological Society.

På årets konferens höll musikforskare Maria Schildt och jag ett föredrag om ett katalogiserings- och digitaliserings-

projekt, som sedan 1990-talet har bedrivits av Institutionen för musikvetenskap vid Uppsala universitet, Eastman School of Music i Rochester, New York, samt Uppsala universitetsbibliotek. Projektet gäller en stor musiksamling med musik från 1600- och tidig 1700-tal, den så kallade Dübensamlingen. Temat för årets IAML-konferens, "Music Research in Digital Age", kunde inte passa bättre för en presentation av detta projekt.

Kort om Dübensamlingen

Dübensamlingen har förvarats i Uppsala universitetsbibliotek sedan år 1733. Denna samling är märkvärdig såtillvida att den tillhör en av världens största samlingar med musik från 1600-talet och början av 1700-talet. Den har använts vid musikutövningen vid det svenska kungliga hovet under drygt 80 års tid, från och med 1640-talet till och med 1720-talet. Under mer än 100 år spelade tre generationer av familjen Düben en tongivande roll i den svenska höviska musikutövningen i egenskap av innehavare av hovkapellmästarämbetet. Dübensamlingen byggdes främst upp av den andra generationens representant, Gustav Düben d ä, men också av hans båda söner Gustav Düben d y och Anders von Düben. Det var Anders von Düben som skänkte samlingen till universitetsbiblioteket i samband med att han lämnade sina musikaliska uppgifter vid hovet.

Samlingen tilldrog sig redan under slutet av 1800-talet internationellt intresse, inte minst som en följd av att det upptäcktes att den innehöll stora mängder kompositioner av Dietrich Buxtehude. Det internationella intresset bland musikforskare och musiker har bestått under hela 1900-talet och 2000-talet. När noterna katalogiserades under 1880-talet av bibliotekarien Anders Lagerberg spreds de enligt tidens praxis ut i bibliotekets allmänna musiksamling. En stor del av forskarmödan har sedan dess ägnats åt att försöka återskapa samlingen. År 1946 förtecknades Dübensamlingens vokalmusik i handskrift av Folk Lindberg i en opublicerad licentiatavhandling, och år 1968 förtecknades dess instrumentalmusik i handskrift i en likaledes opublicerad trebetygsuppsats av Erik Kjellberg. Dübensamlingens kompositioner finns också katalogiserade i RISM, men då utan tydlig proveniensangivelse.

Düben Collection Database Catalogue Project

Ett behov av en publik katalog över enbart den musik som ingår i Dübensamlingen, liksom det stora internationella intresse för samlingen som fanns och finns både bland musikfor-

“ Jag har under årens lopp varit med om alla möjliga typer av problem, alltifrån olika versioner av program som inte kommunicerar med varandra till spruckna högtalare.

skare och musiker, gjorde att professor Erik Kjellberg vid Uppsala universitet och professor Kerala Snyder vid Eastman School of Music under slutet av 1980-talet började diskutera idén att skapa en datoriserad katalog med forskningsinformation om samlingen. Detta katalogprojekt fick formen av ett samarbetsprojekt mellan de båda universiteten. År 2003 beviljades ”The

Düben Collection Database Catalogue Project” medel från Riksbankens Jubileumsfond. Det resulterade i en databas, som sedan år 2006 ligger ute på Internet (www2.musik.uu.se/duben/Duben.php). År 2014 beviljades medel från Riksbankens Jubileumsfond för ytterligare ett projekt, nämligen katalogisering av noter med fransk musik kopierade under Gustav Dübens söners tid och en gång tillhörande Dübensamlingen. Projektet drivs av Institutionen för musikvetenskap i Uppsala men digitaliseringen av noterna sköts av Uppsala universitetsbibliotek. Redan när det tidigare Dübeprojektet planerades under 1990-talet fanns tanken att databasen med katalogen skulle vara en ”levande” databas. Den skulle hållas uppdaterad och på så sätt vara i fas med det aktuella forskningsläget. Så här 25 år senare kan man konstatera att denna tanke har kunnat realiseras och att Dübendatabasen befinner sig i en uppåtgående spiral: den publika fritt tillgängliga databas som lanserades på nätet år 2006 har genererat ny forskning, vilken har resulterat i ny kunskap som kan tillföras databasen.

Praktiska förberedelser inför konferensen

IAML är tidigt ute i planeringen av sina konferenser. För något år sedan fick vi höra att temat för årets konferens skulle passa för en presentation av Dübeprojektet. I höstas lade IAML-konferensens planeringskommitté ut ett *Call for papers* på hemsidan. Deadline för insända abstract till planeringskommittén var satt till den 1 november. Den 13 december fick vi besked om att vårt föredrag hade accepterats för konferensen.

Efter juledigheten startade nästa fas i våra förberedelser: Att ordna med finansieringen av själva resan. Förutom kostnader för resa och boende ingick också en konferensavgift om 350 dollar. Här spelar resestipendier en viktig roll; det är ju inte säkert att arbetsgivaren kan stå för alla – eller några – kostnader. Det gäller att stipendierna ligger rätt i tiden och att deras ändamål passar in på den typ av

konferens som man vill åka på. För min del, som medlem i Svenska musikbiblioteksföreningen blev det naturligt att söka SMBF:s resestipendium. Till min glädje beviljades jag den summa som jag hade sökt. Samtidigt kunde jag hålla nere kostnaderna genom billiga flygresor och ett billigt och enkelt boende.

Planering och presentation av föredraget ”The Düben Collection Database Catalogue after 25 Years”

När alla praktiska detaljer var ordnade var det under senvåren dags att börja skriva ihop själva föredraget. Konferensen skulle pågå i fem dagar; vi hade via e-post fått ett förhandsbesked redan i februari om vilken dag och tid som vår presentation skulle äga rum. Ett fullständigt konferensprogram lades ut på konferensens hemsida senare under våren.

I det *Call for papers* som skickades ut under hösten stod att presentationerna skulle hålla sig inom 30 minuter, inklusive frågestund och diskussion. Det brukar i realiteten betyda 20 minuters presentation och 10 minuters diskussion. Om man som vi delar på presentationstiden blir det alltså 10 minuters taltid för var och en. Det kan tyckas vara lite, men faktum är att det ofta är en utmaning att komprimera en presentation till en sådan kort tid. Det gäller att få med all viktig information utan att föredraget blir styligt och får karaktären av en uppläst punktlista. En pedagogisk Power Point fungerar ofta som en god hjälp. En Power Point-presentation förutsätter dock att tekniken fungerar som den ska på plats, vilket alltid innebär ett extra spänningsmoment. Jag har under årens lopp varit med om alla möjliga typer av problem, alltifrån olika versioner av program som inte kommunicerar med varandra till spruckna högtalare. Av det har jag lärt mig att det är viktigt att gardera sig på olika sätt, till exempel genom att spara sin presentation både i visningsprogrammet och i form av en pdf, ifall det skulle uppstå konflikt mellan olika program eller programversioner. Om jag

ska spela musikexempel händer det att jag för säkerhets skull tar med mig en egen bärbar högtalare.

Både katalog och forskningsdatabas

Vårt föredrag hade placerats i en session med temat "Cultural crucibles". Sessionen innehöll tre föredrag – förutom vårt även ett föredrag hållet av Kristin Van den Buys, som berättade om en databas som hon har designat för sin forskning om modernistisk musik i Bryssel mellan 1919 och 1940, samt ett hållet av Fiona M Donaldson, som presenterade The Reid Concerts Database som innehåller information från konsertprogram från år 1841 och framåt. Gemensamt för alla våra tre presentationer var att de handlade om databaser som inte enbart fungerar som kataloger utan också som forskningsdatabaser. Parallellt med denna session hölls fyra andra sessioner, vilket säger något om konferensens storlek. Dessutom hölls samtidigt tre arbetsmöten. Trots den stora aktiviteten hade ett 25-tal personer letat sig fram till "vår" session. Lika viktig som själva presentationen är den återkoppling som ges under den efterföljande diskussionen. Förutom att svara på frågor får man ofta värdefulla tips från auditoriet på hur man kan arbeta vidare. Vi själva fick frågor om alltifrån vattenmärken i musikhandskrifterna till själva databasen och dess

“ Så här 25 år senare kan man konstatera att denna tanke har kunnat realiseras och att Düben-databasen befinner sig i en uppåtgående spiral.

användbarhet. Vi fick också tips om andra pågående databasprojekt som kan vara intressanta för vår del.

Ta tillfället i akt

Jag vill avsluta denna rapport med att uppmantra alla er som känner att ni har något att presentera och som har

möjlighet att göra detta att ta tillfället i akt att åka på någon av IAML-konferenserna. Det finns ett stort värde i att visa vad som pågår vid det egna biblioteket eller arkivet inför omvärlden. I ett internationellt sammanhang, som IAML, innebär det också att man samtidigt sprider information om vad som händer i Sverige. En konferenspresentation bjuder in till kontakter med kollegor med liknande intressen eller, som i vårt fall, med pågående parallella projekt i andra länder. I förlängningen kan sådana kontakter resultera i nya samarbeten. Jag är säker på att det i framtiden kommer att vara minst lika viktigt för bibliotek och arkiv att synliggöra den egna verksamheten utåt och att skapa nätverk med varandra som det är i dag. Att åka på konferenser och nätverksträffar är ett av flera sätt att verka för detta.

Sammanfattning till planeringskommittén

Den som vill veta mer om vad vi talade om kan läsa vårt abstract, som vi skickade in till konferensens planeringskommitté:

The Düben Collection Database Catalogue after 25 Years: New Opportunities, Methods, and Perspectives

The Düben Collection is one of the most extensive European musical collections from the seventeenth and early eighteenth century. It derives its name from the Düben family, of which four were court chapel masters at the Swedish royal court. It was donated to Uppsala University in 1732. The collection contains more than 2 000 works by composers from present Germany, Austria, Italy, France, England, Poland the Baltic countries; only a minor part of the music is by Swedish composers.

The history of the Düben Collection Database Catalogue (DCDC) goes back to 1987, when the development of the database began. This is the result of a fruitful cooperation between different institutions: Uppsala University, University of Rochester

(NY), and Uppsala University Library. The cataloguing of the sources started in the early 1990s and in 2006 the DCDC was launched on the Internet in open access. The database contains a considerable amount of metadata and digital images of the MS sources in the collection. The DCDC is one of the earliest databases of a musical collection and it has served as a model for other subsequent similar databases. The DCDC is moreover a dynamic and open-ended resource and it is continuously updated with new data, representing the state of relevant and present research. A recent major step was taken in 2013, when funds were granted for cataloguing and digitization of the sub-collection of French stage music from the early eighteenth century.

“ The DCDC is one of the earliest databases of a musical collection and it has served as a model for other subsequent similar databases.

In this presentation we will focus on the results coming from the use of the DCDC as a research tool and a digital music library. The target group for the DCDC is primarily musicologists, and we will discuss recent and ongoing projects where the DCDC plays a significant role providing new opportunities, methods and perspectives. The DCDC also benefits the library in terms of preservation and increased accessibility of the original sources. Another outcome from the DCDC is an increasing production of musical editions and a rich supply of repertory for musicians specialized in this type of music.

Trengs musikk-bibliotek?

||| Kristin Storrusten, Norsk Bibliotekforening, text

”Denne artikkelen stod først på trykk på Norsk Bibliotekforenings medlemssider i Bok og Bibliotek 2/2015. NBFs medlemsider er tilgjengelige i PDF-format på norskbibliotekforening.no.”

– Musikkbibliotek er inne i en turbulent tid. Mange bibliotek kvitter seg med CD-samlingene sine og hevder samtidig at de slutter med musikk. Men man slutter ikke med musikk selv om man ikke lenger låner ut CD-er, sier Frida Kristine Røsand, som leder Norsk musikkbibliotekforening.

– Musikk er et kulturuttrykk som de fleste innbyggere har et forhold til. Nasjonalbiblioteket har som sitt ansvarsområde å samle inn all musikk som blir publisert i landet, og styret i Norsk musikkbibliotekforening mener at det er like naturlig å finne musikk som litteratur i biblioteket. Vi sier: Grieg er like viktig som Ibsen!

– Hvilke utfordringer har musikkbibliotek?

Den største utfordringen i 2015 er å dokumentere at musikkbibliotek faktisk trengs. 2015 startet med at NRK reduserte bemanningen i Arkiv og Research, og Rikskonsertene avviklet sitt musikkbibliotek. Vi som jobber i musikkbibliotek vet at folk flest – studenter, musikere, forskere – trenger musikkbibliotek. Vi er bekymret for framtida. Hvem skal ivareta musikkens interesser framover? Hvordan går det med nasjonens musikalske hukommelse? Klarer Nasjonalbiblioteket å samle inn alt, også all lokal musikk?

Det sies at bibliotek ikke trengs når man finner «alt» hos de kommersielle strømmetjenestene. Men vi som faktisk skal gjenfinne alt vet at disse tjenestene overhodet ikke er gode nok. Mye som etterspørres er ikke der, og metadataene er meget mangelfulle.

Det bekymrer oss at det ser ut som det bare er Norsk musikkbibliotekforening som er opptatt av dette. Det offisielle Norge ellers er det ikke.

– Hva gjør musikkbibliotekforeningen? I 2014 arrangerte vi et eget seminar på Bibliotekmøtet i Trondheim. Det hadde tittelen “Hør! Hør! Musikken runger i bibliotekene!” Vi er ansvarlige for at Norsk lydarkivkonferanse blir arrangert minst hver tredje år. I juni 2014 ble konferansen arrangert i Mo i Rana. I 2015 skal vi arrangere Nordisk-Baltisk musikkbibliotekkonferanse på Rockheim i Trondheim. Temaet vil være formidling av musikk i bibliotek, arkiv og museer.

Etter påtrykk fra NMBF startet Nasjonalbiblioteket i 2014 opp igjen arbeidet med å registrere norske vitenskapelige publikasjoner i RILM (Répertoire International de Littérature Musicale).

Musikkspørsmål i biblioteket?

||| Frida Røsand, leder Norsk Musikkbibliotekforening, text

Får du angst og hetetokter hvis en profesjonell musiker kommer inn i biblioteket og spør etter stemmematerialet til *Brandenburgerkonsert nr. 5*? Eller klaverpartituret til *den Glade enke*?

Frykt ikke! Hjelpen er kanskje nærmere enn du tror. Ta en telefon, eller send en

e-post til ditt nærmeste musikkbibliotek. Kontaktinformasjonen finner du i NBs BaseBibliotek.

Fjernlån tilfredsstiller

Flere folkebibliotek har store musikkavdelinger med betydelige note- og litteratursamlinger. Disse dokumentene kan i prinsippet lånes på fjernlån av alle

bibliotek. Ett oppslag i Biblioteksøk med påfølgende fjernlån kan tilfredsstille selv den mest kresne profesjonelle musiker.

Stiller lånerne uforståelige og vanskelige spørsmål – be dem forklare bedre! Spør om de bare skal lese/lytte/forske på musikken, eller om de skal framføre. Referanseintervjuet er veldig viktig i

Forts. næste sida

forbindelse med musikk, for her er det mange muligheter for misforståelser.

Spør hvis du er usikker

Fag- og forskningsbibliotekene og Nasjonalbiblioteket bruker Bibsys/Oria. Her finnes referanser til enorme mengder med musikkmateriale. Det gjelder bare å kaste seg ut i søkingen, og

“ Det gjelder bare å kaste seg ut i søkingen, og det går an å ta kontakt med for eksempel et universitetsbibliotek og spørre om råd.

det går an å ta kontakt med for eksempel et universitetsbibliotek og spørre om råd.

Det kan være komplisert med alle versjonene av utgitt musikk, og det er bedre å spørre enn å sende bestilling på noe som ble feil. Da kan det hende at konserten er over før notene kommer!

Mye kompetanse

Rundt om i musikkbibliotek-Norge finnes det ansatte med høy musikkkompetanse i alle sjangre. På Nasjonalbiblioteket finnes ikke minst notesamlinger av utenlandske komponister.

Nasjonalbiblioteket står bak mange fiksinger, som Sangindex, der man verifiserer i hvilke sangbøker sanger er publisert. Dessverre blir ikke denne oppdatert lenger, men den har likevel stor nytteverdi.

Alt kan skaffes

Mange små bibliotek har kvittet seg med hele eller deler av CD-samlingen sin. Da er det viktig å vite at innspillinger kan skaffes på fjernlån fra andre bibliotek, til og med Nasjonalbibliotekets depotbibliotek. Kulturskolelærere, organister og dirigenter er vant til å bruke musikkbibliotek fra studietiden. I utdanningsinstitusjonenes bibliotek blir de fortalt at uansett hvor de havner i jobb, kan de få tak i musikkmateriale via sitt lokale bibliotek.

Det bør ikke være noe problem for deg som jobber i disse bibliotekene å si: “Vi kan skaffe de notene, den litteraturen eller den informasjonen du trenger. Gi oss noen dager, så har vi det klart!”

Foto Nils Kristian Eikeland, NTNU.

Frida Kristine Røsand

Jeg er 53 år, gift og har tre døtre. Jeg er bibliotekleder og fagansvarlig for musikk i NTNU Universitetsbiblioteket. Arbeidsplassen min er på Musikkbiblioteket i Olavskvartalet, midt i Trondheim sentrum. Jeg er utdannet bibliotekar og har i tillegg et mellomfag i musikkvitenskap fra Universitetet i Oslo.

Jeg har jobbet som musikkbibliotekar siden 1987, bare avbrutt av 1 ½ år på biblioteket til Norges geologiske undersøkelse.

En generös och nytänkande stjärna på radiohimlen

||| Lena Nettelbladt, text

Foto Micke Grönberg/Sveriges Radio

Radioakademin är en ideell förening för olika radiobolag med syftet att premiera och

uppmärksamma Sveriges bästa radioproduktioner. På årets Radiogala som hölls på Hamburger Börs i Stockholm den 17 september fick Mattias Lundberg, före detta raritetsbibliotekarie vid Musik- och teaterbiblioteket, pris som årets rookie för hans och Esmeralda Mobergs radioprogram *Den svenska musikhistorien* som du tidigare har kunnat läsa om i Musikkbiblioteksnytt 2015 nummer 1.

Juryns motivering

En generös och nytänkande stjärna på radiohimlen som delar med sig av sin djupa expertkunskap. Han omvandlar det som i skolbänken kan kännas som tråkig historia till underhållande radio och bjuder lyssnaren på en fascinerande musikhistorisk resa genom århundraden. Mattias Lundberg är Årets Rookie.

Grattis, Mattias Lundberg!

Hur hinners Elisabeth Söderström med?

Virve Polska, teaterarkivarie, Musik- och teaterbiblioteket

Pepparkakan är en gåva från någon som heter Elisabet Lönberg (med reservation för feltolkning av namnteckning) som troligen även bakat.
Foto Marianne Seid.

Det är inte alltid att man förstår hur känd och anlitad en artist är förrän man går igenom dennes liv. Den äran fick jag när jag gick igenom Elisabeth Söderströms efterlämnade arkiv.

Hennes arkiv och kläder donerades av hennes tre söner till Statens musikverk: arkivet hamnade i Musik- och teaterbiblioteket och kläderna i Scenkonstmuseet. När jag gick igenom hennes arkiv innehållande framför allt protokoll, deltagarlistor, brev, manus, not-

er, pressklipp och program började jag undra hur hon hann med allt. I hennes stora brevsamling hittade jag också ett brev där någon ställde samma fråga.

Hovsångerska med 40 år på scenen

Förutom att hon var en flitigt anlitad sångerska så var hon också Drottningholms slottsteaters konstnärliga ledare. I samma teater gjorde hon sin debut i rollen som Bastienne i *Bastien et Bastienne* 1947. Därefter arbetade hon på olika operor – såsom i Stockholm, Salzburg, Glyndebourne och New York.

“Perhaps the most versatile and accomplished soprano in opera today.

Hon debuterade som Anna i *Värmlänningarna* på Kungliga operan i Stockholm 1948 och det var där hon gav sin avskedsföreställning 1986. Året efter hölls en festkonsert på Drottningholms slottsteater för att fira hennes 40 år på scenen. Hon hade framträdanden även efter festkonserten.

Flertalet gånger berättade hon om sitt

liv, framför allt i radio men också i tv. Hon nedtecknade sitt liv till exempel i böckerna *I min tonart* 1978 och *Sjung ut, Elisabeth*, 1986. Hon fick motta otaliga svenska och utländska utmärkelser och priser. Exempelvis blev hon utnämnd till hovsångerska.

Elisabeth, Andy, John och Placido

Hennes internationella framgångar märks även på andra sätt, exempelvis av en artikel i *Sunday Times Magazine* från den 30 maj 1982. Då firade tidskriften sitt 20-årsjubileum, nummer 1001, med att räkna upp alla storheter som under tidningens existens antingen dominerat eller influerat sitt område. Exempelvis nämndes målaren Andy Warhol och rockstjärnan John Lennon. Bland operasångare hade man valt Placido Domingo och Elisabeth Söderström. Hon är ”Perhaps the most versatile and accomplished soprano in opera today. ... Though she has been on the stage since 1947, her timbre remains wonderfully fresh.”

Världens bästa bibliotek har vinyl och skivspelare

||| Lena Nettelbladt, text och foto

Hanneke Kuiper, bibliotekarie från Amsterdam och Marit Hagen framför hyllan med sångböcker och cd.

Marit Hagen har du tidigare kunnat läsa om i Musikbiblioteksnytt. I nummer 2 år 2008 skrev hon om PUNKTmedis, avdelningen för ungdomar 13–19 år på Medborgarplatsens bibliotek i Stockholm. I nummer 1 år 2014 skrev hon om babysång på Bagarmossens bibliotek i Stockholm. Nu arbetar Marit som barnbibliotekarie på Kista bibliotek och Musikbiblioteksnytt har besökt henne där.

Öppet nästan jämt

Kista ligger i Västerort i Stockholms

kommun och där öppnade ett nytt bibliotek 23 augusti 2014. Biblioteket ligger centralt i Kista stora köpcentrum och har samma generösa öppettider kl. 10 – 21, endast stängt juldagen, nyårsdagen och midsommardagen, vilket också var en förutsättning i hyresavtalet. Marit arbetar en eller två kvällar till 21 per vecka, var tredje helg och dessutom två storhelger per år. Järvaenheten har också bibliotek i Husby, Rinkeby och Tensta och personalen därifrån kommer ibland och täcker upp på helgpassen.

Det är till ytan Stockholms näst största bibliotek, 2 400 kvadratmeter. Arkitekturen bygger på en idé om transperens och det är mycket öppet, även personalens utrymmen har glasfönster mot besökarna. "Utgångspunkten är att innehåll och verksamhet byggs tillsammans med besökare och lokala aktörer", som det står i bibliotekets broschyr.

Digital zon

Den gula pergolan är mycket uppskattad som läsplats, är som ett rum i rummet. Pergolan ligger i den så kallade digitala zonen och där finns möjlighet att få digital handledning och få prova ny teknik. Bibliotekets twitterflöde visas på stora skärmar och besökare uppmanas att följa och kommentera på #kista-bibblan. Kista bibliotek finns också på facebook där de nästan dagligen lägger upp boktips och andra nyheter. Sedan biblioteket flyttade till gallerian har besöken och lånen tredubblats, 56 000

Hängmattorna är mycket populära men de går tyvärr inte att tvätta.

I den gula pergolan kan besökare få hjälp med digitala spörmål.

besökare och 18 000 utlån per månad! Ungefär 28 % av all media är utlånat.

“ En steg behövs för att komma åt de skivor som står höst upp, men har du väl valt kan du själv sätta på den på skivspelaren och slå dig ner i en fåtölj.

Drygt hälften av all media är för barn och ungdom. I ett rum – en ateljé – finns möjlighet till skapande med vattenfärg, pärlor och annat material för

grupper eller enskilda. Ett lokalt fotbollslag erbjuder läxhjälp en gång i veckan.

– Där biblioteket ligger var det tidigare biograf. En biografsalong finns kvar och där visar jag barnfilm ibland, säger Marit. Det finns också en scen för olika typer av program med plats för 40 personer. Hängmattorna för lugn, bekväm läsning som är placerade så de syns från gallerian har blivit mycket visade på bild i inslag om biblioteket.

– Tyvärr går de inte att tvätta, berättar Marit.

Bokbläddrare

Kistas har innevånare kommer från många olika länder och språkområden. Därför är 25 % av bibliotekets media är

på andra språk än svenska. Stora språk är arabiska, somaliska, kinesiska och persiska. Det finns många språkkurser att låna. Besökare kan få juridisk hjälp. I biblioteket finns 23 studierum. På flera ställen i biblioteket finns så kallade bokbläddrare. Det är digitala inspirationsskärmar där besökare kan bläddra och få boktips. Hittar du en e-bok du vill låna kan du från skärmen få en länk till boken skickad till dig. På iPads finns 350 olika tidskrifter att läsa.

Två priser

Kista bibliotek har nyss fått två prestigefyllda priser. Det ena har instiftats av den danska kulturstyrelsen och priset heter ”Public Library of the Year Award” och delades ut på IFLAs konferens i Kapstaden i augusti. De fick priset för sitt samarbete med lokala aktörer i Kista och för sitt extremt flexibla bibliotek. Det andra priset fick de utmärkelsen ”Årets bibliotek” av DIK, akademiefacket för kultur och kommunikation, under bokmässan i Göteborg i september. Så här motiverar förbundsordförande Karin Linder:

– Kista Bibliotek visar hur lokalsamhället, en strategisk hyresvärd och visionära politiker och personal, tillsammans skapat de allra bästa förutsättningarna för att verksamheten ska vara angelägen för både individer och samhälle.

Sist men inte minst – här finns möjlighet att lyssna på vinylskivor. En steg behövs för att komma åt de skivor som står höst upp, men har du väl valt kan du själv sätta på den på skivspelaren och slå dig ner i en fåtölj och njuta. Nära intill finns avdelningen X med noter för hemlån och även en ganska stor cd-samling.

Erasmusutbyte i Weimar

||| Pia Shekhter, Biblioteket för musik och dramatik, Göteborgs universitetsbibliotek

Pia och Katharina Hofmann med kollegor framför en byst av Franz Liszt. Fotograf: okänd

I april hade jag den stora förmånen att vistas en vecka på Hochschule für Musik Franz Liszt Weimar inom det så kallade Erasmusprogrammet – ett utbytesprogram inom högre utbildning i Europa. Jag ”arbetsskuggade” bibliotekschefen Katharina Hofmann, som också är också ordförande i Arbeitsgruppe Musikhochschulbibliotheken inom AIBM – den tyska motsvarigheten till Svenska musikbiblioteksföreningen. Jag fick ett fantastiskt och personligt mötande av Katharina och hennes kollegor. Programmet för veckan var mycket omsorgsfullt planerat.

Initiativet från Franz Liszt

Musikhögskolan i Weimar grundades redan 1872. Initiativet kom från Franz Liszt eftersom det fanns ett stort behov

av orkestermusiker till operahuset. Situationen påminner om den i Göteborg där Stenhammar tog initiativet att bilda Göteborgs Orkesterskola 1916. Detta blev senare Göteborgs musikkonservatorium, därefter Musikhögskolan och sedan 2005 Högskolan för scen och musik.

Musikhögskolan i Weimar har cirka 950 studenter. Undervisningen bedrivs på flera ställen i staden. Huvudbyggnaden är det historiska Fürstenhaus där undervisningen i piano och stråkinstrument äger rum. Där finns också biblioteket och administrationen. I Klosterbäude Am Palais håller blivande musiklärare och kyrkomusiker till. På en höjd lite utanför Weimar ligger Hochschulzentrum am Horn. Där bedrivs undervisning i jazz, brass- och träblåsinstrument och ”arts management”. Här har biblioteket en filial med inriktning på ”Institut für Musikwissenschaft Weimar-Jena”, en avdelning inom musikhögskolan. Slutligen finns Music High School Schloss Belvedere, för barn i skolåldern, vackert beläget vid slottet Belvedere. Musikhögskolan också har en filial i Sydkorea.

Biblioteket skräddarsytt för undervisningens behov

Vid en första anblick kan konservatoriet verka gammaldags och traditionstyngt, men man förstår snart att skenet bedrar. Man har till exempel en mycket modern elektronmusikstudio och samarbetar kring den med det närliggande Bauhausuniversitetet.

Biblioteket har 6,2 tjänster + en praktikant. Man turas om att bemanna filialen för musikvetenskap, som har kvällsöppet. Bibliotekets samlingar och

service är skräddarsytt för undervisningens behov, med en stor notsamling, ett mediatek, litteratur och tidskrifter. Här finns förstås också en opac och tillgång till e-resurser i form av databaser. En sak som förundrar mig, och som jag har sett vid flera Europeiska musikhögskolebibliotek, är att man har framtagning av noter. Studenterna hittar vad de behöver i katalogen och sedan plockar personalen fram materialet. Man medgav att det är opraktiskt eftersom det ofta blir fel utgåva etc. För mig är systemet svårt att förstå eftersom studenterna, enligt min mening, har stort behov av att botanisera bland noterna när de letar repertoar. Undantaget är förstås värdefulla handskrifter.

Arkiv med noter från 1200-talet

Weimar ligger i delstaten Thüringen. Jag gjorde ett studiebesök på det regionala musikarkivet, Thüringisches Landesmusikarchiv, som tillhör musikhögskolan. Det var enormt intressant, tack vare den kunnige och entusiastiske arkivarien. Arkivet innehåller fantastiska samlingar noter från 1200-talet och framåt, musikinstrument och inspelningar. Här finns också det historiska notarkivet från den berömda Deutsches Nationaltheater i Weimar där Liszt var hovkapellmästare på sin tid. Jag hade turen att få se en föreställning av Wagners *Lohengrin* på söndag kväll. Operan uruppfördes på ”DNT” 1850.

Särskilt intressant var arkivet med noter från 1500-talet till och med 1800-talet från församlingarna runt om i Thüringen. Jag var helt häpen över vilken avancerad repertoar man klarade av att

framföra. Det är spännande att tänka på att det var i denna miljö Johann Sebastian Bach verkade. Bachsläkten var som bekant mycket stor och musikalisk. Under lång tid satt det tydligen en Bach i var och varannan kyrka. Johann Sebastian Bach var verksam som organist och violinist i Weimar mellan 1708 och 1717.

Notmanuskript i brand

Granne med musikkonservatoriets huvudbyggnad ligger det berömda Herzogin Anna Amalia Bibliothek med den ikoniska läsesalen. Biblioteket grundades 1691 och har framförallt stora samlingar av tysk litteratur från klassicism och romantik. 2004 drabbades biblioteket av en tragedi i form av en brand, som förstörde stora mängder oersättligt material. Speciellt hårt drabbades den värdefulla samlingen notmanuskript. Stora konserveringsinsatser har satts in och man arbetar fortfarande med att försöka rädda det som räddas kan. I början av tjugohundratalet uppförde man en modern tillbyggnad, som hyser cirka en miljon böcker.

Planering inför IAML i Leipzig 2018

I slutet av veckan besökte jag Leipzig över dagen. På förmiddagen träffade jag kollegor på Das Deutsche Musikarchiv vid tyska nationalbiblioteket. Jag fick en intressant rundvandring, men mitt

“Vid en första anblick kan konservatoriet verka gammaldags och traditionstyngt, men man förstår snart att skenet bedrar.

huvudsakliga syfte med besöket var att diskutera planerna för IAML-kongressen i Leipzig 2018. På eftermiddagen blev jag förevisad Bacharkivet, som ligger alldeles vid Thomaskyrkan där Bach verkade mellan 1723 och 1750. Här finns också ett spännande museum. Varje fredag kväll framför den berömda gosskören Thomanerchor musik av Bach vid kvällsgudstjänsten och det blev en fin avslutning innan jag åkte tillbaka till Weimar.

Katharina Hofmann och Hilde Haltrich i biblioteksfilialen vid Hochschulzentrum am Horn. Foto Pia Shekhter.

Bachautografer i Dresden

Efter en givande vecka i Weimar och Leipzig tillbringade jag ett par extra dagar i Dresden. Jag ägnade nästan en hel dag åt die Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek Dresden. SLUB är ett av de största och mest välrenommerade forskningsbiblioteken i Tyskland och musikavdelningen som grundades 1816 är en av Tysklands främsta. Här finns noter, libretti, litteratur, konsertprogram, tidskrifter, brevsamlingar, inspelningar och foton med musikanknytning från Deutsche Fotothek. Man har en stor samling textkritiska notutgåvor som referens, men även noter för praktiskt bruk till utlån. Biblioteket har också ett arkiv med många värdefulla manuskript, till exempel ett flertal Bachautografer. Bibliotekarien plockade fram några handskrifter av särskilt intresse, bland annat ett partitur till Johann Gottlieb Naumanns opera Gustaf Wasa.

SLUB har en avancerad digitaliseringsavdelning, Dresdner Digitization Center (DDZ), som har många upp-

drag även utanför biblioteket. För ett par veckor sedan lanserade musikavdelningen en egen webbplats med digitaliserat material ur Dresdens operaarkiv och musiksamlingarna vid hovet under 1600- och 1700-talet. En av bibliotekarierna har nogsamt ritat av alla vattenstämplar för hand.

Sök Erasmusbidrag!

Jag hann slutligen med ett kort besök på Hochschule für Musik Carl Maria von Weber. Tyskland har drygt 30 musikhögskolor. Om jag har förstått saken rätt är alla fristående och har egna bibliotek. Som jag nämnde tidigare har man en så kallad Arbeitsgrupp med en egen session vid den tyska musikbiblioteksförningens årliga konferens. Man har dessutom en egen mindre konferens varje år.

Jag skulle vilja uppmuntra de av SMBFs medlemmar som har möjlighet att söka Erasmusbidrag att ta chansen. Man kann också söka pengar från Bibliothek & Information International (BI-International).

Summary in English

Anna-Karin Skansen and Kia Hedell received the Swedish IAML society's travel scholarship for the conference in New York and they both write about their impressions from that conference. Kia also writes about the paper she held at the conference.

Mattias Lundberg has made *The Swedish music history*, a podcast series of 32 programs about music in Sweden. For this he won the Radio Academy's prize as this year's radio rookie. He has also been elected as member of The Young Academy of Sweden, an independent, cross disciplinary forum for promising young researchers in all disciplines in Sweden.

Virve Polsa is a theater archivist at The Music and Theater Library of Sweden and she has arranged the opera singer Elisabeth Söderström's archive.

The conductor Herbert Blomstedt has donated his collection to Gothenburg University Library. Birgitta Eriksson writes about the work with this collection from start until today.

Marika Andersson writes about the music department at Gävle Central Library which was situated in the concert hall but has now been moved to the main library and is reborn as the Department of Music & Film.

Pia Shekhter visited the Hochschule

für Musik Franz Liszt Weimar within the so called Erasmus Program - an exchange program in higher education. She followed the library director Katharina Hofmann during a week and visited a lot of libraries and archives in Weimar, Leipzig and Dresden.

Frida Kristine Røsand, chairman of the Norwegian IAML society, writes about the situation for music libraries in Norway and explains the necessity of music librarians and music libraries. The library in the shopping center Kista Galleria in Stockholm has been awarded the "Public Library of the Year Award 2015" from the Danish Agency for Culture.